

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281-57/18
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 19419 датум: 13.06.2018.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА МИГРАНТИМА И
ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Извештај о посети Прихватном центру у Кикинди

Београд, јун 2018. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (*у даљем тексту*: НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица 'Секретаријат Националног механизма за превенцију тортуре', која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Секретаријатом руководи секретар НПМ у складу са смерницама заменика Заштитника грађана, задуженог за заштиту права лица лишених слободе.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM) и Међународна мрежа помоћи (IAN).

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен у "Сл. гласнику РС" број 25 од 30. марта 2018. год.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА УСТАНОВА	Прихватни центар у Кикинди
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања надлежних органа према мигрантима и тражиоцима азила и праћење поступања по раније упућеним препорукама
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са Београдским центром за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	01. јун 2018. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је претходно најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i></p> <p>Чланови тима: Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i> Марко Васиљевић, <i>Београдски центар за људска права</i></p> <p>Преводацац: Шери Спасић, <i>фарси и арапски језик</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Службеници ангажовани у Прихватном центру у Кикинди остварили су сарадњу са тимом НПМ и омогућили му да обави свој мандат. Службеници су пружили тражене информације и омогућили приступ и фотографисање просторија и инсталација, увид у тражену документацију и евиденције, као и ненадзиране разговоре са мигрантима по избору чланова тима.

ТОК ПОСЕТЕ

Након представљања мандата и чланова тима НПМ шефу смене у Прихватном центру, тим НПМ је, подељен у две групе, обавио разговоре са службеницима који су овде ангажовани и са мигрантима, остварио увид у релевантну документацију и евиденције и обишао просторије за смештај и заједничке активности. Нарочито је праћено поступање по ранијим препорукама НПМ. На завршном разговору са руководством су изнети главни утисци о посети и налази чланова тима о стању у Прихватном центру и поштовању права миграната.

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Тим НПМ је до сада посетио Прихватни центар у Кикинди 2 пута, и то, првог пута маја 2017. године, убрзо након отварања Центра.⁴ Друга посета обављена је децембра исте године у циљу праћења поступања по препорука упућеним у Извештају из прве посете и сагледавања актуелног стања у Центру. Након посете сачињен је Извештај број 281-95/17 који је такође објављен на интернет страници НПМ.⁵ Ова посета обављена је ради праћења актуелног стања у области миграција и поступања по препорукама из претходних извештаја.

На дан НПМ посете, у Центру је боравило 106 миграната, што је мање него претходне две посете⁶. Према наводима службеника Центра, дан пре НПМ посете 3 породице пребачене су у Прихватни центар Суботица ради даљег наставка путовања и преласка српско-мађарске границе. У Прихватни центар Кикинда премештају се мигранти из других прихватних центара у Србији. Последњи пријем миграната у Центар био је 11. априла текуће године, када је пребачена породица из Центра за азил у Крњачи. Потврду да желе азил у Србији има 31 мигрант, док остали мигранти немају ову потврду. У Центар су, осим три самца (2 из Пакистана и 1 из Авганистана), углавном смештене породице са децом. Према полној структури у Центру је 29 мушкараца и 21 жена са 56 деце (32 мушке и 24 женске деце). Од укупног броја деце беба од 0 до 2 године старости је 17, а мале деце од 2 до 3 године је 4. Малолетника без пратње у Центру нема, а ни особа са инвалидитетом. Према етничком пореклу, највећи број миграната је из Авганистана, њих 92, из Ирана 12 и из Пакистана 2. Службеници Центра наводе да има породица које ће прећи границу за 2 до 3 месеца, а има оних које ће чекати на прелазак и до 6 месеци. Пре 2 месеца 2 самца из Бангладеша отишла су за Босну и Херцеговину, док одлазака породица у смеру ка Босну и Херцеговину није било. Центар већ неко време нема представника мигрантске заједнице (*community leaders*), али се по потреби обављају разговори са мигрантима ради сагледавања свих актуелних питања која су њима од значаја.

Укупан број радника у Центру је 10, од тога 6 радника ангажованих преко локалне самоуправе и 4 теренских радника. У Центру је ангажован и преводилац за фарси језик преко хуманитарне организације. Проблем комуникације између миграната и службеника Центра не постоји, јер мигранти углавном разумеју енглески, а и српски језик. Према наводима службеника, у Центру нема насиља, а евиденција о ванредним догађајима у Центру постоји и од почетка 2018. године их је било 4. Полицијски службеници Полицијске управе Кикинда обилазе Центар 1 дневно.

Мигрантима су у Центру доступне радионице за шивење, а постоје и кутак за децу и младе, кутак за бебе, ИТ кутак. Такође, организују се и радионице енглеског језика од стране Црвеног крста, а постоји и фризерски салон за мигранте. У Центру постоји и дечије игралиште, као и терен за одбојку на трави. Такође, мигранти изводе и представе у Кикинди, а у плану је и да се представа организује и у Београду. Деца су укључена у основно образовање и њих 24 уписано је у три основне школе у Кикинду. На почетку школске године, прве две недеље децу су у школу водили су службеници Центра и

⁴ Извештај из ове посете и одговори надлежних органа доступни су на интернет страници http://npm.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=722:центар-за-социјални-рад-у-кикинди-предузео-мере-заштите-малолетних-миграната-без-пратње&catid=89:2011-10-24-12-47-48&Itemid=82

⁵ http://npm.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=764:поступање-по-препорукама-из-извештаја-о-посети-прихватном-центру-у-кикинди&catid=89:2011-10-24-12-47-48&Itemid=82

⁶ У Прихватном центру Кикинда током прве НПМ посете било је 273 миграната, а током друге посете на смештају су било 154 миграната.

представници СОС Дечија села, док их сада воде родитељи аутобусом који иде до града. Аутобуска карта им је бесплатна када воде децу у школу, док када иду сами у град, онда плаћају аутобуски превоз. Аутобуске поласке до и од града имају по 4 пута дневно. Обично се сви врате до 21 час.

Исхрану за мигранте обезбеђује Црвени крст Србије. Јеловник на недељном нивоу истакнут је у кухињи на српском и енглеском језику. У јануару 2018. године Црвени крст је спровео анкету међу мигрантима о задовољству постојећим јеловником и евентуалним изменама. Од претходне посете од радова у Центру завршена је адаптација кухиње и трпезарије и преграђене су собе, тако да је свака породица сама у соби, а урађена су и ситна кречења.

Када је у питању донација гардеробе, исту деле међународне организације и постоји евиденција о томе. Подела летње гардеробе у тренутку посете НПМ није била, али најављена је за следећу недељу. Постељина се носи на прање у вешерницу у Кикинду, а финансирање прања веша врши хуманитарна организација. Сопствену гардеробу мигранти сами перу на руке, што је била и једна од њихових примедби у разговору са НПМ. Током обиласка Центра уочено је да је хигијена по собама задовољавајућа, за разлику од купатила на спрату Центра. У тренутку посете два бојлера била су у квару и према наводима службеника Центра у наредном периоду планирана је њихова поправка. Такође, примећена ја влага и буђ на плафону купатила, као и корозија око чучавца, што је такође у плану за адаптације.

Питање које и даље није решено јесте проблем отпадних вода у дворишту Центра и септичка јама недовољног капацитета. Службеници Центра су навели да још увек није решено питање имовинско - правних односа између Центра и Града Кикинда. Како се Центар налази на земљишту Града Кикинда, без дозволе општине не могу да се раде никакве адаптације и сређивања у дворишту, већ само унутар Центра.

2. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА

2.1.

ПРЕПОРУКА децембар 2017. година

Центар за социјални рад Кикинда ће предузети мере како би теренски стручни радници за рад са мигрантима више времена посвећивали стручном раду са рањивим групама миграната у Прихватном центру у Кикинди.

ПОСТУПАЊЕ

Према наводима службеника Прихватног центра, надлежни Центар за социјални рад у Кикинди определио је једног радника који би требало да долази сваког уторка, али то није пракса, већ обично долази на позив Прихватног центра. У недељи кад је била НПМ посета, радник је обавестио Прихватни центар да неће моћи да дође.

ПРЕПОРУКА децембар 2017.година

Комесаријат за избеглице и миграције ће унутар просторија Прихватног центра у Кикинди које су под видео надзором на видном месту истакнути обавештења о томе, на језицима које мигранти који су смештени у Центру разумеју.

ПОСТУПАЊЕ

Током посете НПМ Центру, уочено је да је на видном месту истакнуто обавештење о постојању видео надзора.

ПРЕПОРУКА децембар 2017.година

Комесаријат за избеглице и миграције ће размотрити могућност већег ангажовања медицинског особља у Прихватном центру у Кикинди.

У Прихватном центру у Кикинди подаци из медицинске документације миграната ће бити доступни искључиво здравственим радницима којима су ти подаци потребни ради остваривања законом утврђених надлежности и мигрантима на које се та документација односи.

ПОСТУПАЊЕ

У Центру постоји амбуланта где је ангажован лекарски тим (лекар и медицинска сестра) од понедељка до петак по 3 часа дневно, а сваке недеље у Центар долази и психијатар ангажован преко једне организације. За мигранте се отварају здравствени картони који се воде на енглеском језику и приликом одласка им се дају како би они даље могли да наставе лечење и како би им се омогућио континуитет здравствене заштите и када напусте Србију. Укупно је отворено 63 здравствена картона. Лекар такође води и Протокол здравствених прегледа, а дневно се у просеку обави од 15 до 20 прегледа. Деца се редовно вакцинишу, а све вакцине се уписују у картон вакцинације. Због епидемије малих богиња у протеклом периоду сва деца су примила ММР вакцину. У тренутку посете три мигранта су примала психијатријску терапију, која им се даје у амбуланти. Према наводима, сви лекови су обезбеђени, а мигранти се одвозе на специјалистичке прегледе у здравствене установе. Поред лекарског тима, у Центру је ангажована и психолошкиња од понедељка до петак од 8 до 16 часова, која је у тренутку посете НПМ била на боловању.

Медицинска документација се чува у амбуланти и доступна је само здравственим радницима.

3. РАЗГОВОРИ СА МИГРАНТИМА

Током разговора са мигрантима, жалбе већина њих биле су на јеловник, јер како наводе измене у јеловнику није било, иако је Црвени крст правио анкету како би се побољшала исхрана у Центру. Наводи о незадовољству храном међу мигрантима пренети су службеницима Центра, који су навели да би мигранти хтели да се у јеловник унесе конзервирана храна, како би могли да је продају и зарађују новац. Примедбе су се

такође односиле и што сопствену гардеробу перу на руке. У разговору са службеницима Центра, предочене су ове примедбе, а службеници су истакли да Центар има машину за прање и сушење веша, али да не могу да је користе из разлога нерешеног питања септичке јаме, као и могућности изливања отпадних вода у двориште. Даље, било је жалби и на лош квалитет воде у приземљу зграде Центра, као и да су бојлери на спрату у квару последњих месец дана, па мигранти смештени на спрату морају да силазе у приземље и да се туширају. Службеници Центра су навели да су дотрајали филтери проблем замућене воде који ће се заменити у наредном периоду. Један мигрант у разговору са НПМ навео је да му је супруга у Болници у Новом Саду, као и да би желео да је посети, али да нема новац да оде до Новог Сада. Обраћао се службеницима Центра, али они су му рекли да могу да га одвезу само до Кикинде. Тим НПМ је мигранту препоручио да се обрати међународним организацијама које су присутне у Центру ради превоза до Новог Сада. Такође, НПМ је службеницима Центра указао на овај проблем, а исти су навели да његова сапутница болује од енцефалитиса, као и да су јој забрањене посете. Међутим, у тренутку обављања завршног разговора НПМ и службеника Центра, стигла је информација да су са одељења Болнице у Новом Саду рекли да и супруг мора хитно да се прегледа ради отклањања сумње да је дошло до ширења овог обољења и на њега.